Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0221

Rekomendacija dėl tarpvalstybinio vandens išteklių valdymo skatinimo siekiant konfliktų prevencijos ir taikos

2026 m. birželio 17 d. Europos Parlamento rekomendacija Tarybai, Komisijai ir Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai dėl tarpvalstybinio vandens išteklių valdymo skatinimo siekiant konfliktų prevencijos ir taikos (2025/2216(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į 1992 m. JT tarpvalstybinių vandentakių ir tarptautinių ežerų apsaugos ir naudojimo konvenciją (Vandenų konvencija),

– atsižvelgdamas į savo 2025 m. gegužės 7 d. rezoliuciją dėl Europos hidrologinio atsparumo strategijos[1],

– atsižvelgdamas į 2025 m. birželio 4 d. Komisijos komunikatą „Europos hidrologinio atsparumo strategija“ (COM(2025)0280),

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. spalio 5 d. rezoliuciją „Aprūpinimas vandeniu kaip žmogaus teisė. Išorės santykių aspektas“[2],

– atsižvelgdamas į 2023 m. JT konferenciją vandens klausimais ir priimtą veiksmų vandens srityje darbotvarkę, taip pat į būsimą 2026 m. JT konferenciją vandens klausimais,

– atsižvelgdamas į 2010 m. rugpjūčio mėn. paskelbtą Jungtinių Tautų vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro faktų suvestinę „Teisė į vandenį“,

– atsižvelgdamas į 2026 m. sausio 20 d. paskelbtą JT universiteto vandens, aplinkos ir sveikatos instituto (UNU-INWEH) ataskaitą

---

1 OL C, C/2026/576, 2026 2 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/576/oj.
2 OL C 132, 2023 4 14, p. 54.

„Global Water Bankrupcy: Living Beyond Our Hydrological Means in the Post-Crisis Era“ („Pasaulinis vandens bankrotas: gyvename viršydami savo hidrologinius išteklius laikotarpiu po krizės“),

– atsižvelgdamas į 2018 m. lapkričio 19 d. Tarybos išvadas dėl diplomatijos vandens,

– atsižvelgdamas į 2021 m. lapkričio 19 d. Tarybos išvadas dėl vandens klausimo ES išorės veiksmų srityje,

– atsižvelgdamas į 2019 m. birželio 17 d. ES gaires dėl saugaus geriamojo vandens ir sanitarijos paslaugų,

– atsižvelgdamas į savo Darbo tvarkos taisyklių 121 straipsnį,

– atsižvelgdamas į savo 2025 m. balandžio 2 d. rezoliuciją dėl 2024 m. metinio pranešimo dėl žmogaus teisių ir demokratijos pasaulyje ir Europos Sąjungos politikos šioje srityje[3],

– atsižvelgdamas į savo 2026 m. sausio 21 d. rezoliuciją dėl 2025 m. metinio pranešimo dėl žmogaus teisių ir demokratijos pasaulyje ir Europos Sąjungos politikos šioje srityje[4],

– atsižvelgdamas į 2024 m. gruodžio 4 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę „Vandens politika: jaunimo, moterų ir čiabuvių bei vietos bendruomenių įgalėjimas“[5],

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A10-0150/2026),

A. kadangi vanduo yra būtinas žmonijos ir visos gyvybės išlikimui Žemėje, todėl jis turi būti valdomas tvariai ir sąžiningai, kaip bendras viešasis ir visuotinis turtas;

B. kadangi galimybė gauti saugaus geriamojo vandens ir naudotis sanitarijos paslaugomis yra žmogaus teisė ir būtina sąlyga sveikatos, stabilumo, saugumo ir taikos užtikrinimui, taip pat norint visapusiškai naudotis gyvenimu ir visomis žmogaus teisėmis; kadangi prastas vandens valdymas, vandens trūkumas ir nevienoda prieiga gali prisidėti prie nestabilumo, konfliktų ir gyventojų perkėlimo; kadangi apie 2,2 mlrd. žmonių vis dar neturi prieigos prie saugiai tvarkomo geriamojo vandens, 3,5 mlrd. žmonių trūksta saugiai tvarkomų sanitarinių sąlygų, o apie 4 mlrd. žmonių bent vieną mėnesį kasmet patiria didelį vandens trūkumą;

C. kadangi netinkamos vandens tiekimo, sanitarijos ir higienos sąlygos

---

3 OL C, C/2025/4390, 2025 9 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4390/oj.
4 Priimti tekstai, P10_TA(2026)0014.
5 OL C, C/2025/769, 2025 2 11, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/769/oj.

labai prisideda prie infekcinių ligų, kurių galima išvengti, pvz., choleros, maliarijos ir virškinamojo trakto ligų, plitimo;

D. kadangi klimato kaita ir netvari žmogaus veikla kelia didelę grėsmę vandens ištekliams ir didina vandens stygių; kadangi didėjantis spaudimas vandens ištekliams, kurį lemia sparčiai augantis gyventojų skaičius, didėjanti paklausa ir netvarus vandens bei žemės naudojimas, prisideda prie vandens trūkumo, bado ir konfliktų;

E. kadangi kiekvienais iš pastarųjų šešerių metų tik maždaug trečdalis kontinentinio vandens baseino atitiko įprastas vandens išleidimo sąlygas; kadangi 90 proc. visų stichinių nelaimių yra susijusios su vandeniu; kadangi hidrologiniai ciklai tampa vis nepastovesni ir jiems būdingi smarkūs svyravimai nuo didelės sausros iki pražūtingų potvynių, kuriuos lemia klimato kaita; kadangi pastaraisiais metais visi ledu ar sniegu padengti pasaulio regionai pranešė apie ledo mažėjimą; kadangi visame pasaulyje žmogaus veikla reikšmingai prisideda prie gėlo vandens išteklių taršos;

F. kadangi vandens kiekis ir kokybė yra vienodai svarbūs; kadangi pakankamas vandens išteklių valdymas sukuria ekonominių ir socialinių galimybių;

G. kadangi 60 proc. pasaulio gėlo vandens srautų yra tarpvalstybiniai vandeningieji sluoksniai, ežerai ir upių baseinai, kurie yra bendri dviem šalims ar daugiau šalių;

H. kadangi, nepaisant pažangos, tarpvalstybinis bendradarbiavimas vandens srityje visame pasaulyje tebėra nepakankamas; kadangi iš 153 JT valstybių narių, kurios dalijasi tarpvalstybiniais vandenimis, tik 43 yra sudariusios veiklos susitarimus; kadangi daugiau kaip 20 šalių nėra sudariusios tokių susitarimų, o Azijoje ir Lotynų Amerikoje padaryta ypač nedidelė pažanga;

I. kadangi stiprus vandens išteklių valdymas, skaidrumas bei stebėsena vandens ir sanitarijos sektoriuje užtikrina finansinių išteklių naudojimą viešojo intereso ir darnaus vystymosi labui;

J. kadangi vandens stygius ir vienašaliai šalių veiksmai tarpvalstybiniuose vandenyse, pvz., tarša ar pereikvojimas arba infrastruktūros statyba, gali daryti poveikį visoms su tais vandenimis besiribojančioms valstybėms; kadangi ginčai dėl prieigos prie vandens prisideda prie platesnių konfliktų ir ekonominių katastrofų bei gali juos pakurstyti, o tai turi rimtų pasekmių regiono stabilumui bei žmogiškajam saugumui;

K. kadangi pastaraisiais metais dėl vandens dažniau kyla konfliktai nei bendradarbiaujama; kadangi, nepaisant per pastarąjį dešimtmetį padarytos pažangos tiekiant geriamąjį vandenį ir teikiant sanitarijos paslaugas, milijardams žmonių visame pasaulyje vis dar trūksta prieigos prie būtiniausių vandens, sanitarijos ir higienos paslaugų,

todėl jiems kyla ligų ir didesnės socialinės atskirties rizika; kadangi tam tikros grupės, visų pirma moterys, vaikai, pabėgėliai, čiabuvių tautos, nepalankioje padėtyje esančios bendruomenės, neįgalieji ir kitos grupės, dažnai lieka nepastebėtos arba patiria diskriminaciją planuojant ir plėtojant vandens ir sanitarijos infrastruktūrą; kadangi aplinkos būklės blogėjimas ir su klimatu susijusi rizika paprastai daro neproporcingą poveikį neturtingoms ir marginalizuotoms bendruomenėms; kadangi šiomis sąlygomis vis dažniau naudojasi nusikaltėlių tinklai, teroristinės organizacijos ir vietos nereguliariosios karinės pajėgos, kad sustiprintų savo įtaką ir įgyvendintų savo darbotvarkes;

L. kadangi tik teisinga ir tvari prieiga prie vandens išteklių gali užtikrinti ilgalaikį nuspėjamumą visiems; kadangi strateginis tarpvalstybinis bendradarbiavimas vandens išteklių srityje leidžia tvariai valdyti žmogaus veiklą ir kartu pasirengti nepastoviems hidrologiniams ciklams visų kaimyninių šalių naudai;

M. kadangi Vidužemio jūros regiono paktas yra tvirtesnio regioninio bendradarbiavimo sistema; kadangi diplomatija vandens srityje turėtų būti įtraukta į jos prioritetinius veiksmus, atsižvelgiant į didėjantį spaudimą bendriems vandens ištekliams visame Vidužemio jūros regione, įskaitant tokius regionus kaip rytinė Vidužemio jūros regiono dalis ir Šiaurės Afrika; kadangi bendradarbiavimu grindžiama vandentvarka, bendri infrastruktūros projektai ir dialogas dėl tarpvalstybinių išteklių turėtų būti pripažinti svarbiomis konfliktų prevencijos, atsparumo klimato kaitai ir darnaus vystymosi priemonėmis;

N. kadangi ginkluoti konfliktai ir okupacija iš esmės sutrikdo vandens prieinamumą ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą vandens srityje;

O. kadangi politiniai įsipareigojimai pasauliniu lygmeniu tvariai vandentvarkai nebuvo suderinti su reikiamu finansavimu ar veiksmais vietoje;

P. kadangi tarptautinėje humanitarinėje teisėje, ypač 1977 m. Ženevos konvencijų papildomuose protokoluose, numatyta aiški užtvankų ir kitų „įrenginių, kuriuose yra pavojingų jėgų“ apsauga; kadangi naudojimasis vandeniu kaip ginklu, įskaitant išpuolius prieš vandens sistemas ir įrenginius arba dėl to padarytą žalą aplinkai, yra sunkus žmogaus teisių pažeidimas ir gali būti prilygintas nusikaltimui žmoniškumui ir ekocidui;

Q. kadangi šiuolaikinis karas vis dažniau apima tyčinius išpuolius prieš vandens tiekimą ir vandens infrastruktūrą ir jų naudojimą kaip ginklą, kaip neseniai parodė pražūtingas Rusijos įvykdytas Kachovkos užtvankos Ukrainoje sunaikinimas 2023 m.; kadangi Kachovkos užtvankos sunaikinimas sukėlė didelį aplinkos suniokojimą, įskaitant potvynius, gėlo vandens išteklių taršą,

biologinės įvairovės nykimą ir ilgalaikę žalą ekosistemoms, taip pat sukėlė civilių gyventojų žūtis ir masinį perkėlimą bei atėmė iš jų prieigą prie saugaus geriamojo vandens ir pragyvenimo šaltinių; kadangi dėl užtvankos sunaikinimo kilo didelis pavojus branduolinei saugai netoliese esančioje Zaporižios atominėje elektrinėje; kadangi dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą maždaug 1,7 mln. vaikų Ukrainoje šiuo metu neturi patikimos prieigos prie saugaus vandens;

R. kadangi Parlamentas kuo griežčiausiai pasmerkė Rusijos tyčinį vandens infrastruktūros, įskaitant užtvankas, naikinimą, kuris naudojamas kaip karo ginklas; kadangi naikinimas padarė didelę žalą aplinkai, pakenkė apsirūpinimo vandeniu saugumui ir sukėlė grėsmę civiliams gyventojams; kadangi tokie veiksmai yra tarptautinės teisės pažeidimai, ir ragina užtikrinti visišką atsakingų asmenų atsakomybę; kadangi Komisija ir ES valstybės narės toliau teikia pagalbą Ukrainai tiriant nusikaltėlių veiklą, kad jie galėtų būti patraukti baudžiamojon atsakomybėn už karo nusikaltimus ir nusikaltimus žmoniškumui;

S. kadangi ES remia bendrus Izraelio ir Palestinos vandens valdymo mechanizmus, įskaitant esamų sistemų, pvz., Jungtinio vandens komiteto, atnaujinimą, siekiant skatinti teisingą vandens paskirstymą, didesnį skaidrumą ir veiksmingą infrastruktūros plėtrą; kadangi nevienodos galimybės naudotis bendrais vandens ištekliais tebėra struktūrinis nestabilumo Artimuosiuose Rytuose veiksnys, ypač Jordano upės baseine, kuriame dėl istorinio ir nuolatinio paskirstymo ir kontrolės Palestinos bendruomenėms disbalanso didėja socialiniai ir ekonominiai skirtumai; kadangi pagal galiojančius susitarimus Izraelio valdžios institucijos veiksmingai kontroliuoja didžiąją dalį Vakarų Krante esančių ir iš jo tekančių vandens išteklių;

T. kadangi dėl Izraelio ir grupuotės „Hamas“ konflikto Gazos Ruože plačiu mastu naikinama vandens, sanitarijos ir higienos infrastruktūra, įskaitant gėlinimo įrenginius, nuotekų valymo įrenginius ir paskirstymo tinklus, dėl to didelė gyventojų dalis neturi patikimos prieigos prie saugaus geriamojo vandens ir didėja humanitariniai poreikiai; kadangi JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuras 2025 m. liepos mėn. pranešė, kad 89 proc. Gazos vandens ir sanitarijos infrastruktūros buvo apgadinta arba sunaikinta, todėl daugiau kaip 90 proc. namų ūkių vanduo tapo nesaugus; kadangi būtina skubiai ir nekliudomai pristatyti medžiagas, kurą ir techninę pagalbą, kurių reikia ypatingos svarbos vandens infrastruktūrai, įskaitant vamzdynus, gėlinimo įrenginius ir nuotekų valymo įrenginius, remontuoti ir rekonstruoti;

U. kadangi didelio masto užtvankų projektai, kuriuos Turkija įgyvendino pagal Pietryčių Anatolijos projektą (GAP), įskaitant Ilısu užtvanką, tarpvalstybinis poveikis paveikė žemupio vandens srautus Tigro ir Eufrato upėse ir prisidėjo prie vandens trūkumo, žemės ūkio

nuostolių ir aplinkos būklės blogėjimo Irake ir Sirijoje; kadangi Turkijos, Irako ir Sirijos suinteresuotiesiems subjektams reikia struktūrinio ir įtraukaus viso baseino dialogo Tigro ir Eufrato upių sistemos valdymo klausimais, grindžiamo tarptautinės vandens teisės principais, įskaitant teisingą ir pagrįstą naudojimą ir įsipareigojimą nedaryti didelės žalos;

V. kadangi įtampa tarp Egipto ir Etiopijos tęsiasi ir po Didžiosios Etiopijos Renesanso užtvankos (GERD) užbaigimo ir inauguracijos 2025 m., o tai gali daryti didelį poveikį hidropolitinei pusiausvyrai Nilo baseine; kadangi JT Saugumo Taryba ne kartą aptarė po Didžiosios Etiopijos Renesanso užtvankos klausimą; kadangi visos susijusios šalys turėtų susilaikyti nuo vienašalių priemonių, kurios galėtų padidinti įtampą, ir turėtų teikti pirmenybę pasitikėjimo stiprinimo veiksmams, įskaitant užtvankų operacijų skaidrumą ir techninį bendradarbiavimą vandens srautų prognozavimo srityje;

W. kadangi Araso upė yra gyvybiškai svarbi Armėnijai ir Azerbaidžanui žemės ūkio, ekonominės plėtros ir geriamojo vandens srityse, o dėl Araso upės vandens kokybės ir kiekio vis kyla spaudimas; kadangi būsimas Armėnijos ir Azerbaidžano susitarimas dėl jų bendro tarpvalstybinio vandens telkinio, įskaitant dalijimosi duomenimis, bendros stebėsenos, užtvankų saugos ir teisingo bei tvaraus vandens paskirstymo žemės ūkio ir civilinėms reikmėms mechanizmus, leistų upei tapti bendru ištekliumi, o ne nestabilumo šaltiniu;

X. kadangi upių ir jūrų srovių keliama tarša ir atliekos gali kauptis kitų valstybių pakrantėse ir daryti žalą aplinkai, ekonomikai ir visuomenei, įskaitant turizmą ir žuvininkystę;

Y. kadangi vandens trūkumas ir vandens išteklių būklės blogėjimas taip pat gali lemti masinį perkėlimą ir priverstinę migraciją, o tai didina maisto stygių, skurdą ir nestabilumą pažeidžiamiausiuose regionuose; kadangi viena iš priemonių pagrindinėms migracijos priežastims šalinti yra vandens valdymo trečiosiose šalyse gerinimas;

Z. kadangi ginkluoti valstybiniai ir nevalstybiniai subjektai nuo konfliktų nukentėjusiose vietovėse susilpnėjusius gyventojus naudoja kaip priemonę teisėtumui įgyti kontroliuojant vandens išteklius; kadangi prieiga prie vandens ir vandens infrastruktūros kontrolė vis dažniau naudojamos kaip politinio spaudimo, prievartos ar karo priemonės;

AA. kadangi viešojo ir privačiojo sektorių partnerystėmis skatinama geresnė ir prieinamesnė prieiga prie vandens, sanitarijos ir higienos visiems, visų pirma kuriant, veiksmingai ir tvariai prižiūrint ir valdant vandens infrastruktūrą; kadangi viešosios investicijos ir politika turėtų skatinti privatųjį sektorių investuoti į technologijas ir valdymo praktiką, kuriomis skatinama tvari ekonominė veikla;

1. rekomenduoja Tarybai, Komisijai ir Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir

saugumo politikai:

a) didinti vaidmenį, kurį atlieka tarpvalstybinis vandens išteklių valdymas vykdant ES išorės veiksmus, kad jis būtų prasminga konfliktų prevencijos, sprendimo ir pasitikėjimo stiprinimo regioniniu, nacionaliniu bei tarptautiniu lygmenimis priemonė, ypač vietovėse, kurios yra pažeidžiamos klimato kaitos poveikio atžvilgiu ir kuriose vandens jau trūksta, visų pirma strategiškai svarbiuose regionuose; aiškiai pripažinti, kad vandens trūkumas yra svarbus saugumo, geopolitinės ir humanitarinės rizikos veiksnys, ir visapusiškai integruoti su vandeniu susijusių konfliktų prevenciją į ES užsienio, saugumo ir vystymosi politiką;

b) spręsti vyriausybių, kurios dalijasi tarpvalstybiniais vandens baseinais, veiklos susitarimų trūkumo problemą ir suteikti galimybę naudotis visa būtina ES patirtimi ir technine bei finansine pagalba siekiant padėti vyriausybėms sudaryti ir įgyvendinti tokius susitarimus, taip pat upių baseinų organizacijoms, kartu visapusiškai gerbiant šalių partnerių suverenitetą ir jų pagrindinę atsakomybę už vandens išteklių valdymą, kad būtų sumažinta įtampos ar konfliktų rizika, skatinamas bendradarbiavimas ir stiprinamas tvarus gamtos išteklių valdymas; dvišaliuose ES dialoguose su šalimis partnerėmis nuolat kelti klausimus, susijusius su tarptautiniu vandens valdymu;

c) remti šalių partnerių pastangas sukurti teisinę aplinką ir bendradarbiavimu grindžiamam vandens išteklių valdymui palankią politiką bei stiprinti tarpvalstybinių vandens išteklių valdymo vaidmenį ES išorės veiksmų ir diplomatijos srityje; šiuo tikslu suteikti Europos išorės veiksmų tarnybai (EIVT) ir ES delegacijoms visame pasaulyje tinkamus finansinius ir žmogiškuosius išteklius, kad būtų remiama tarpvalstybinė vandentvarka vietoje, šalyse partnerėse ir tarp jų, bei skatinti mėlynosios diplomatijos plėtojimą ir įgyvendinimą;

d) užtikrinti tinkamą ir veiksmingą ES tarpvalstybinės vandentvarkos finansavimą vykdant ES išorės veiksmus pagal kitą daugiametę finansinę programą, pasitelkiant priemones „Globali Europa“ ir „Global Gateway“; stiprinti ES išorės investicijų į vandenį ir sanitarijos paslaugas pritaikymą prie nestabilių ir nuo konfliktų nukentėjusių aplinkybių, siekiant remti taiką ir atsparumą, be kita ko, didinant finansavimą visuotinei prieigai prie klimato kaitos poveikiui atsparios ir tvarios vandentvarkos ir vandens sanitarijos infrastruktūros; užtikrinti, kad infrastruktūros ir energetikos projektai, finansuojami pagal ES vystomojo bendradarbiavimo ir išorės politikos priemones, įskaitant Europos investicijų banką, ir toliau visiškai atitiktų tarptautinę teisę, nepakenktų

tarpvalstybiniams santykiams vandens srityje, vienodai prieigai, tvariam valdymui ir sudarytų palankesnes sąlygas žmonėms, visų pirma čiabuviams, naudotis savo žeme; suderinti finansavimą su pirmosios ES hidrologinio atsparumo strategijos pasauliniais pavyzdiniais veiksmais;

e) pripažinti ir stiprinti paramą itin svarbiam darbui, kurį atlieka aplinkos teisių gynėjai ir pilietinės visuomenės organizacijos vandens išsaugojimo, vienodos prieigos ir tarpvalstybinio vandens valdymo srityse; aktyviai įtraukti vietos aplinkos teisių gynėjus ir pilietinės visuomenės organizacijas į ES paramą tarptautiniam vandens valdymui ES nepriklausančiose šalyse ir skatinti jų saugumą ir laisvę veikti be smurto ir bauginimo; padidinti paramą nevyriausybinėms organizacijoms, veikiančioms vandens diplomatijos, konfliktų prevencijos ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo vandens srityje srityse, visų pirma nestabiliuose ir nuo konfliktų nukentėjusiuose regionuose, pripažįstant jų svarbų vaidmenį sudarant palankesnes sąlygas dialogui vietos ir regionų lygmeniu, remiant bendruomeninę vandentvarką, skatinant pasitikėjimo stiprinimą ir prisidedant prie tvarių ir įtraukių vandens valdymo iniciatyvų;

f) išplėsti ES tarpvalstybinių vandens išteklių valdymo projektų geografinę aprėptį, kad jie apimtų ne tik tam tikras Afrikos ir Vidurinės Azijos dalis, bet ir Šiaurės ir Pietų Ameriką, Artimuosius Rytus ir Šiaurės Afriką, taip pat Rytų ir Pietų Aziją, taikant Europos komandos požiūrį, visų pirma tais atvejais, kai vandens stygius gali prisidėti prie nestabilumo ir perkėlimo;

g) stiprinti tvarų vandens ir nuotekų tvarkymą sistemingai integruojant bendradarbiavimą infrastruktūros, technologijų ir ekspertinių žinių srityse į partnerystes ir plėtros programas; remti gebėjimų stiprinimą ir institucijų stiprinimą šalyse partnerėse, siekiant pagerinti vandens ir sanitarijos paslaugų planavimą, valdymą ir priežiūrą, be kita ko, pasitelkiant partnerystes su vietos valdžios institucijomis, viešosiomis tarnybomis, pilietine visuomene ir bendruomeninėmis organizacijomis; pritaikyti investicijas į infrastruktūrą prie vietos ir istorinių aplinkybių, kad vanduo taptų taikos ir stabilumo užtikrinimo instrumentu;

h) stiprinti daugiašalį bendradarbiavimą vandens srityje, visų pirma Jungtinėse Tautose, tęsiant ir spartinant JT vandenų konvencijos globalizaciją ir remiant darnaus vystymosi tikslų (DVT), visų pirma 6-ojo DVT dėl švaraus vandens ir sanitarijos, įgyvendinimą bei šalinant didelę nelygybę tarp šalių ir jų viduje, susijusią su galimybe naudotis vandeniu ir sanitarija; užtikrinti tolesnį 2023 m. JT konferencijoje vandens klausimais prisiimtų ES įsipareigojimų įgyvendinimą, kartu išsaugant šiuos užmojus ir veiksmus rengiantis 2026 m. JT konferencijai vandens

klausimais; intensyvinti daugiapakopius dialogus su šalimis, esančiomis regionuose, kuriuose yra baseinų, dėl kurių gali kilti konfliktų, įskaitant aukščiausiojo lygio susitikimus ir bendras iniciatyvas, taip pat ilgalaikio bendradarbiavimo formatus;

i) pabrėžia, kad veiksmingas tarpvalstybinis vandens išteklių valdymas priklauso nuo biologinės įvairovės ir klimato išsaugojimo, todėl reikalauja, kad vandentvarka visų pirma būtų vykdoma atsižvelgiant į aplinkos – pagrindinio augalų, gyvūnų ir žmonių poreikio – interesus ir būtų grindžiama viešojo intereso logika ir bendromis viešosiomis ir visuotinėmis gėrybėmis;

j) stiprinti pasaulinį hidrologinį atsparumą, kaip stabilumo skatinimo priemonę, veiksmingai įgyvendinant ES hidrologinio atsparumo strategiją, visų pirma jos pasaulinius veiksmus, kuriais siekiama remti bent 70 mln. žmonių prieigą prie vandens ir sanitarijos paslaugų ir stiprinti pasaulinį vandens valdymą bei dalyvavimą daugiašaliuose forumuose, pavyzdžiui, G7, G20 ir Baku dialoge vandens klausimais;

k) investuoti į skaidresnę visos šiuo metu teikiamos ES paramos, skiriamos tarpvalstybinei vandentvarkai skatinti tarptautiniu mastu, apžvalgą ir užtikrinti viso darbo ir finansavimo nuoseklumą bei supaprastinimą visuose atitinkamuose generaliniuose direktoratuose, taip pat tarp EIVT ir Komisijos, kartu užtikrinant, kad įvairios programos papildytų viena kitą ir nesidubliuotų; stiprinti komunikaciją apie ES pastangas ir laimėjimus tarpvalstybinio bendradarbiavimo vandens srityje, siekiant padidinti šios esminės priemonės matomumą ir ES vadovaujamą vaidmenį ją įgyvendinant;

l) skatinti tvirtesnį tarptautinį bendradarbiavimą, be kita ko, upių baseinų organizacijų lygmeniu, siekiant spręsti didėjančią vandens krizę; užtikrinti ir gerinti prieigą prie švaraus ir kokybiško vandens ir sanitarijos paslaugų; skatinti tvarią vandentvarką, didinti pakartotinį vandens naudojimą, kovoti su vandens tarša, pertekliniu naudojimu ir atliekomis ir įgyvendinti įvairias novatoriškas vandens technologijas, įskaitant gamtos procesais pagrįstus sprendimus;

m) užtikrinti, kad ES vandens iniciatyvomis visame pasaulyje būtų šalinamos nuolatinės duomenų spragos ir vyriausybių dalijimosi duomenimis stoka, suteikiant šalims partnerėms techninių ir fizinių išteklių, kad jos galėtų veiksmingai stebėti tarpvalstybinių baseinų vandens lygį ir kokybę, taip pat keičiantis duomenimis ir skatinant šalis partneres taikyti bendrus duomenų rinkimo standartus, kad būtų padidintas suderinamumas; atlikti patikimo subjekto vaidmenį sudarant palankesnes sąlygas vyriausybėms, suinteresuotiesiems subjektams ir visuomenei keistis patikima informacija apie vandenį streso ir didelės įtampos sąlygomis,

įskaitant atvejus, kai dalijimasis informacija yra neskelbtinas dėl saugumo problemų; remtis atitinkama ES patirtimi, programomis, praktika ir strategijomis, kad būtų stiprinamas regioninių ir nacionalinių subjektų dalijimasis geriausia patirtimi, remiantis atitinkamomis ES programomis, praktika ir strategijomis;

n) propaguoti tarpvyriausybinio ir regioninio bendradarbiavimo priemones vandens išteklių valdymo srityje, daugiausia dėmesio skiriant teisingo vandens paskirstymo užtikrinimui, ir remti vietos bei bendruomenės lygmens valdymo struktūras; apsvarstyti galimybę remti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes tais atvejais, kai jos padeda užtikrinti veiksmingą vandentvarką ir įperkamesnę prieigą prie vandens, sanitarijos ir higienos paslaugų visiems; skatinti investicijas į technologijas ir valdymo praktiką, kuriomis skatinamas tvarios žemės ūkio praktikos taikymas auginant pasėlius, gyvulius ir žuvį tiek smulkiesiems ūkininkams, tiek didesnėms įmonėms;

o) pabrėžti politikos suderinamumo vystymosi labui ir ES politikos suderinimo su šalių partnerių vystymosi prioritetais principą, remiantis jų poveikio vietos ištekliams vertinimais, siekiant bendrai išvengti vandens išeikvojimo ar taršos ES nepriklausančiose šalyse;

p) stiprinti integruoto vandens išteklių valdymo įgyvendinimą, nes tai yra pagrindinė priemonė, kuria skatinamas koordinuotas vandens, žemės ir susijusių išteklių vystymas ir tvarus valdymas, taip pat tarpvalstybiniu mastu, laikantis DVT 6.5.2 indikatoriaus, siekiant abipusės naudos pakrantės valstybėms, taip pat pabrėžiant vandens, energijos, maisto ir ekosistemų sąsajos svarbą siekiant sinergijos ir kompromisų vandens srityje vykdant ES išorės veiksmus;

q) stiprinti ES stebėsenos ir ankstyvo įspėjimo pajėgumus pasitelkiant skaitmeninimą ir šiuolaikines technologijas, įskaitant palydovinę stebėseną ir taršos stebėjimą tikruoju laiku, nes tai labai svarbu tarpvalstybinės taršos prevencijai ir kovai su ja bei remti nelaimių rizikos mažinimą; stiprinti vandens trūkumo ir su vandeniu susijusios konfliktų rizikos visame pasaulyje, pvz., vandens ir vandens infrastruktūros suginklinimo ir tyčinio prieigos prie vandens atėmimo, stebėseną, ir integruoti ją į EIVT reagavimo į krizes centro konfliktų prevencijos sistemas;

r) skatinti ir finansuoti tvarios tarpvalstybinės vandentvarkos, dalijimosi vandeniu, bendradarbiavimo ir inovacijų mokslinius tyrimus, be kita ko, pagal programą „Europos horizontas“, ir nagrinėti naujus iššūkius, pavyzdžiui, oro sąlygų keitimo veiklą;

s) apsvarstyti galimybę pavesti ES specialiajam įgaliotiniui žmogaus teisių klausimais užkirsti kelią su vandeniu susijusiems konfliktams ir juos spręsti, skatinti bendradarbiavimą vandens srityje ir teisinės valstybės, apsaugoti vandens šaltinius bei sistemas, be kita ko, ginkluotų konfliktų metu ir tarpvalstybiniame kontekste, taip pat ES vardu vadovauti tarptautinėms pastangoms apsaugoti ir atkurti vandens ekosistemas pagal 6-ąjį DVT, nes hidrologinis atsparumas yra labai svarbus sprendžiant dabartines ir būsimas sveikatos, maisto, energetikos ir saugumo krizes; konsultuotis su Parlamentu dėl įgaliojimų, išteklių ir bendradarbiavimo susitarimų, kuriais remiamas ES specialiojo įgaliotinio darbas;

t) stiprinti tarptautinės teisės ir kompetentingų tarptautinių teismų vaidmenį, skatinti dialogą, tarpininkavimą ir regioninius sprendimus kaip pagrindines ginčų dėl tarpvalstybinių vandens telkinių sprendimo priemones, kad būtų užtikrintas aiškumas ir atskaitomybė dėl visų valstybių, kurios ribojasi su atitinkamais vandenimis, teisinių įsipareigojimų; sistemingai smerkti vandens, kaip ginklo, naudojimą konfliktų metu; užtikrinti, kad kaltininkai būtų patraukti atsakomybėn;

u) remti teisines iniciatyvas, kuriomis siekiama užtikrinti teisingumą ir kompensacijas už tyčinį vandens tiekimo ir infrastruktūros naikinimą;

2. paveda Pirmininkei perduoti šią rekomendaciją Tarybai, Komisijai ir Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai.